

RAADAR

 editie
 juli
 2015

NAJAARSCAMPAGNE: WAAROM EEN RASHOND MET STAMBOOM?

De Raad van Beheer start eind september een uitgebreide campagne om de verschillen tussen rashonden met stamboom en honden zonder stamboom uit te leggen. Daarbij benadrukken we de voordelen van de rashond met stamboom en stimuleren zo de aanschaf van deze honden.

De Raad van Beheer heeft de afgelopen jaren samen met haar verenigingen en fokkers een scala aan maatregelen genomen om gezondheid en welzijn van rashonden met stamboom te verbeteren. Inmiddels is het moment aangebroken om deze maatregelen en de voordelen die deze hebben voor de toekomstige

rashondeneigenaar, voor het voetlicht te brengen. De komende maanden wordt de campagne verder voorbereid en onder andere bij onze leden getest. Vanaf eind september gaat de campagne live, zowel online als in gedrukte media.

NEDERLANDS KOOIKERHONDJE ERKEND IN USA

Sinds 1 juli jl. wordt het Nederlandse Kooikerhondje officieel erkend door de Amerikaanse Kennel Club, de AKC. Voorafgaand is er hard gewerkt aan de voorbereidingen. Zo werd er een voorbereidingsgroep geïnstalleerd, bestaande uit een Nederlandse en een Amerikaanse keurmeester en enthousiaste leden van de Kooikerhondje Club of the USA (KCUSA).

De AKC heeft de FCI-rasstandaard voor het Kooikerhondje woordelijk overgenomen. Tijdens de 38^e Houston World Series of Dog Shows (15-19 juli 2015) werden Amerikaanse keurmeesters opgeleid om het Nederlandse Kooikerhondje te kunnen keuren en was er ook aandacht voor de educatie van fokkers en andere geïnteresseerden.

De populatie Kooikerhondjes in Amerika bedraagt momenteel 290 honden. Wereldwijd zijn er ongeveer

6.000 Kooikerhondjes, waarvan 5.000 in Nederland. Hoe het ons Nederlandse Kooikerhondje verder zal vergaan in de USA zal de tijd leren. De insteek van de KCUSA is in ieder geval om het Nederlands Kooikerhondje te behouden zoals het is.

FOTO: SUZANNE VERHAGEN

SYMPOSIUM GENETICA VOOR DE KYNOLOGIE GOED BEZOCHT!

Op woensdag 17 juni jl. organiseerde het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren (faculteit Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht) in samenwerking met de Raad van Beheer een symposium plus workshop over genetica voor de fokkerij. Het onderwerp staat volop in de belangstelling, de dag trok maar liefst 200 bezoekers. Een kort verslag, met dank aan Bianca Knake.

Workshop

Fokbeleid

De eerste presentatie, van [drs. Laura Roest](#) (Raad van Beheer), ging over het opzetten van een goed fokbeleid. Daarbij staat diergezondheid voorop, niet het uiterlijk. Er zijn diverse nieuwe regels ingevoerd, zoals de inteeltregels. De Raad van Beheer stelt dat een ras liefst onder de 0,5 procent inteelttoename per generatie moet blijven. Dit kan onder andere bekeken worden met de verwantschaps- en paringsmodulen die Wageningen Universiteit en Research Center in opdracht van de Raad van Beheer ontwikkeld heeft. Op dit moment worden er meerdere rassen geanalyseerd.

[Ineke Scholten](#), lid van de fokkerijcommissie van de Nederlandse Herdershonden Club, vertelde in haar presentatie hoe zij genetica en selectie in de praktijk gebruiken. Bij de Hollandse Herder ruwhaar komen erfelijke ziektes voor. Zo werd er vanaf 1980 veel blindheid als gevolg van goniodysplasie gemeld. Momenteel worden alle ouderdieren voorafgaand aan dekking getest door middel van ECVO-oogonderzoek, met als resultaat dat er al vijf jaar geen blinde honden meer worden gemeld. Een andere toevallige afwijking die is gevonden bij de ECVO-oogonderzoeken, is retinale dysplasie. Het is echter niet duidelijk hoe dit precies vererft en de vorm die voorkomt, geeft geen pijnklachten of zichtvermindering. De Nederlandse Herdershonden Club kiest ervoor om hier open en eerlijk mee om te gaan: er worden zorgvuldige combinaties gemaakt en pupkopers worden geïnformeerd

over de ziektes en hoe deze zijn te herkennen. Daarnaast zijn variëteitskruisingen toegestaan, die nieuw bloed opleveren en als zeer waardevol worden ervaren.

Genetische diversiteit

[Dr. Frank van Steenbeek](#) (Universiteit Utrecht) hield een presentatie over genetische diversiteit. Met DNA-onderzoek kan de genetische diversiteit van verschillende populaties van een ras met elkaar vergeleken worden. Zo kan men zien welke hond genetisch meer verschilt van de eigen populatie en welke dus meer toevoegt.

Tijdens de discussie kwam naar voren dat men graag ziet dat onderzoekinstellingen meer samenwerken. Daarnaast is er behoefte aan inzage in lopende onderzoeken, zodat rasverenigingen die kampen met dezelfde ziektes of aandoeningen, kunnen aanhaken bij zo'n onderzoek. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden hiervoor.

Symposium

Incidentieonderzoek

Eerste spreker was [drs. Sylvia Keijser](#) (Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren), over haar promotieonderzoek naar de incidentie van erfelijke ziekten en schadelijke raskenmerken bij rashonden met en zonder stamboom. In het kader van dit onderzoek is een systeem opgezet, waarbij dierenartsen via internet verbonden zijn met het Expertisecentrum Genetica Gezelschapsdieren. Daar worden diagnostische gegevens in een database verzameld. De dierenarts

Dr. Frank van Steenbeek hield een lezing over genetische diversiteit en DNA-technieken. De zaal luistert aandachtig.

voert diersoort, ras, geslacht, gewicht, chipnummer, wel of geen stamboom, geboortedatum, datum van het consult en de (waarschijnlijkheids)diagnose in. Deze gegevens worden gebruikt om uit te zoeken welke ziekten en schadelijke raskenmerken er voorkomen binnen een ras en hoe vaak. De eerste cijfers worden naar verwachting in 2016 gepresenteerd.

DNA-databank

Drs. Laura Roest (Raad van Beheer) hield een presentatie over de stand van zaken met betrekking tot de DNA-databank. Het afnemen van DNA is voor alle dekkingen op 1 juni 2014 ingegaan; er zijn op dit moment 33.598 monsters afgenomen. Er wordt gekeken of deze ook voor het opsporen van ziekten gebruikt kunnen worden.

SNP's

Dr. Frank van Steenbeek zoomde in zijn presentatie in op de onderzoeken naar cerebrale dysfunctie en patent ductus arteriosus bij de Friese Stabij. In het onderzoek is men op zoek naar SNP's, plaatsen waar de genen van zieke en gezonde honden verschillen. De plekken waar de verschillen zitten, zijn de plekken waar de gen die de ziekte veroorzaakt zich kan bevinden. Daarna wordt de DNA-sequentie bepaald van de plekken en hierbij worden weer gezonde met zieke honden vergeleken. Op dit moment zijn er voor beide ziektes genen gevonden die de mogelijke veroorzaker kunnen zijn. Voor cerebrale dysfunctie ontwikkelt men een test.

Koperstapelingshepatitis

Dr. Hille Fieten (Universiteit Utrecht) gaf een presentatie over koperstapelingshepatitis, een erfelijke ziekte bij Labradors. De erfelijkheid werd ontdekt toen 30 procent van de patiënten bij de afdeling hepatologie (leverziekten) Labradors bleken te zijn. Men ging op zoek naar het verantwoordelijke gen. Er werden twee genmutaties geïdentificeerd: het gen dat de afvoer vanaf de lever blokkeert, maar ook een beschermend gen, dat de opname via de darmen blokkeert. De meeste honden bleken heterogeen voor beide ziektes. Het onderzoek is gedaan in samenwerking met de Nederlandse Labrador Vereniging en betrof dus honden met een stamboom. Op dit moment is er een databank met bloed, DNA en leverbiopten van ongeveer 400 honden en is het mogelijk te testen en een risicoschatting te maken.

DNA-tests

Assistent-professor Peter Leegwater (Universiteit Utrecht) hield een presentatie over DNA-tests. Hoe betrouwbaar zijn ze, hoe nuttig zijn ze en waar vind je ze? Een betrouwbare test heeft volgens Leegwater een goede marker die dicht bij het gen ligt. Daarnaast is een ijkpunt dat het desbetreffende onderzoek wetenschappelijk is gepubliceerd. Wetenschappelijke publicaties worden immers kritisch beoordeeld door collegawetenschappers alvorens ze gepubliceerd worden. Of een test nuttig is, hangt af van de ernst en de frequentie van de ziekte. DNA-tests zijn te koop via verschillende instellingen, zoals het Van Haeringen Laboratorium en Laboklin.

drs. Laura Roest,
Raad van Beheer

dr. Hille Fieten,
Universiteit Utrecht

Prof. Jan Rothuizen, coördinator Expertisecentrum Genetica
Gezelschapsdieren, spreekt het gehoor toe

NEGEN TIPS VOOR HOND IN DE AUTO!

We zijn middenin de zomer aangeland. Tijd om u weer even bij te praten over de gevaren van een hond in de auto. In een auto wordt het immers snel warm. Uw hond zweet niet of nauwelijks en raakt daardoor snel oververhit. Helaas zijn er ook dit jaar weer meldingen van incidenten met dodelijke afloop. Daarom hierbij negen tips voor een veilige zomer!

1. Het spreekt vanzelf dat u uw huisdier nooit in de auto mag achterlaten als de auto in de zon staat! En denk er ook om dat de zon draait, waardoor een schaduw zich verplaatst.
2. Zelfs als u maar even weggaat om een boodschapje te doen, kan een plek in de zon uw dier al fataal worden. In tien minuten kan de temperatuur al zo'n tien graden stijgen. Het raampje een stukje open helpt hier nauwelijks tegen.
3. Ook als het buiten niet heel heet is, warmt de auto in de zon snel op: bij 22 graden Celsius buiten wordt het binnen een uur al rond 45 graden in de auto!
4. Probeer ook tijdens het rijden uw dier af te schermen voor de zon. Gebruik zonneschermen of eventueel een wit laken (let uiteraard wel op uw eigen zicht op de weg!).
5. Heeft u airconditioning, gebruik deze dan, maar pas op dat u geen koude luchtstroom recht op uw dier richt.

6. Voor honden bestaan er producten die uw dier helpen koel te blijven, zoals matjes en halsbanden met gelkorrels die u in koud water legt.
7. Stop op warme ritten regelmatig even en laat uw dier wat drinken.
8. Reis liefst in de ochtenduren, voordat het warm wordt.
9. Is het erg warm en heeft u geen airconditioning, stel dan uw reis uit of laat uw dier thuis.

(Bron: www.licg.nl)

Voorlichting op shows

In samenwerking met de Hondenbescherming heeft de Raad van Beheer een waarschuwingsposter ontwikkeld die we gebruiken op hondenshow's deze zomermaanden. Ons Honden Welzijn Team heeft daarin samen met de organisatie van de shows een taak om mensen te waarschuwen en controle uit te oefenen. Behalve posters hebben we tevens banners gemaakt en advertenties in de catalogi om voor te lichten en te waarschuwen.

LIMBURGIA HONDENSHOW AFGELAST WEGENS HITTE

Na uitgebreid beraad en afweging van vele factoren heeft de organisatie van de internationale CAS & CACIB Show 'Limburgia' in Echt besloten de show 2015 te annuleren - in het belang van de honden en deelnemers. De show zou plaatsvinden in het weekend van 4 en 5 juli, waarvoor in Limburg tot 38 graden Celsius werden verwacht.

De Raad van Beheer, die voorafgaand aan de show intensief contact had met de organisatie, heeft grote waardering voor dit besluit in het belang van het welzijn van de honden en mensen. De Raad van Beheer en de Limburgia-organisatie

maken een evaluatie van het hele proces, opdat organisaties van buitenshow's en evenementen in de toekomst volgens een vooraf vastgesteld actieplan kunnen opereren bij extreme weersomstandigheden.

Hond geïmporteerd?

Registreer je hond op
www.databankhonden.nl

Verplicht
vanaf
**1 april
2013**

DATABANK HONDEN IS EEN INITIATIEF VAN
RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

OOK DEZE ZOMER OPPASSEN VOOR TEKEN!

Teken zijn spinachtige parasieten en met het blote oog nauwelijks te zien. Ze blijven in leven door zich bij 'gastheren', dieren en mensen, te voeden met bloed. Vaak ontdek je een teek pas nadat het zich in je huid heeft vastgebeten en volgezogen met bloed. Teken kunnen vrijwel het hele jaar actief zijn. Gezien het risico op de ziekte van Lyme is het van belang om de diertjes zo spoedig mogelijk te verwijderen. Met dank aan Ellen Canta.

Tekenkaart

De Tekenkaart is zo groot als een creditcard, en past dus in iedere portemonnee. Bovendien werkt hij uitstekend. Hij heeft twee openingen waarmee de teek met kop en al van de hond wordt afgewipt. Het gaat sneller dan met de teektang, omdat die gedraaid moet worden totdat de teek loslaat. Dankzij een kleinere opening kunnen ook de hele kleine teken gemakkelijk verwijderd worden.

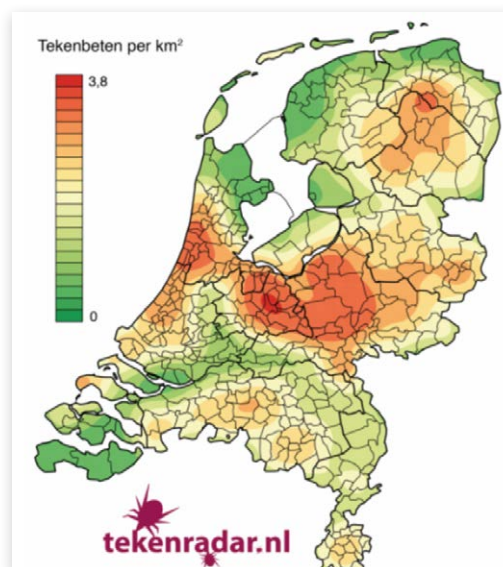

Tekentests

Er zijn diverse tests op de markt om te controleren of uw hond in aanraking is geweest met teken. 'Test de Teek' is een doe-het-zelftest om te testen of de teek waarmee u of uw hond in aanraking is geweest al dan niet besmet was met de gevaarlijke Borrelia-bacterie. Deze bacterie veroorzaakt de ziekte van Lyme.

Tekenradar

Op bijgaande Tekenradar zijn de gebieden aangegeven waar u mogelijk een verhoogd risico loopt. Daarbij blijft het natuurlijk belangrijk om na wandelingen in het buitengebied met hoog gras en overhangende takken uw kleding, huid en hond goed op te controleren.

NIEUWE WEBSITE RAAD VAN BEHEER BIJNA 'LIVE'

De afgelopen tijd is hard gewerkt aan de nieuwe website van de Raad van Beheer. Niet alleen is de website gebouwd, ook is er een nieuwe functionaliteit ontwikkeld: het online doen van dek- en geboorteaangiften! Binnenkort gaat een testpanel de website testen: functioneert de website goed en is informatie makkelijk te vinden? Met de uitkomsten van deze test kunnen we nog verbeteringen doorvoeren voordat de website live gaat.

Voor het zover is moet er het nodige werk worden verzet. Zo staat er op de huidige website enorm veel informatie waarvan moet worden beoordeeld of deze op de nieuwe website terug moet komen of dat deze niet langer relevant is. De teksten die op de nieuwe website komen, worden sowieso allemaal herschreven.

Handige tools

Daarnaast hebben we nog heel veel ideeën om de website de komende jaren verder uit te breiden. Zo willen we mogelijk maken dat u steeds meer zelf online kunt regelen: van het wijzigen van adresgegevens tot het inschrijven voor activiteiten (zoals shows en

sportactiviteiten) en van het aanvragen van een kennelnaam tot het bestellen van logboekjes. Ook willen we allerlei handige tools ontwikkelen, bijvoorbeeld een *combinatiecheck* waarmee je voorafgaand aan een dekking al kunt zien of de combinatie reu-teef voldoet aan de eisen uit de Normenmatrix.

Feedback welkom

Als de nieuwe website live gaat, betekent dat niet dat we dan stoppen met onze werkzaamheden. Ongetwijfeld zijn we dingen vergeten of blijken dingen in de praktijk toch niet handig te zijn. Kortom, het blijft 'work in progress'. Daarvoor ontvangen we graag uw feedback!

BESLUITENLIJST 38^E ALGEMENE VERGADERING

Op zaterdag 20 juni 2015 vond de 38^e Algemene Vergadering van de Raad van Beheer plaats. Hieronder treft u de besluitenlijst aan.

- Notulen 37^e Algemene Vergadering d.d. 6 december 2014 – vastgesteld.
- Balans en staat van baten en lasten 2014 – goedgekeurd + decharge verleend aan bestuur.
- Jaarverslag 2014 – goedgekeurd.
- Bestuursverkiezing: de heren H. Stempfer en J. Wauben zijn herkozen.
- Aanpassing art. 26 statuten (afschaffing Ledenraad); het benodigde quorum was niet aanwezig, waardoor het voorstel terugkomt op de agenda van de volgende AV op 28 november 2015.
- Aanpassing KR (diverse artikelen) tentoonstellingen
  - Wijziging van babyklas naar jongste puppyklas (gelijk aan FCI-aanpassingen minor puppy) – aangenomen, in werking per 1 augustus 2015.
  - Termijn sluiting inschrijving tentoonstellingen (inschrijvingstermijnen vervallen) – aangenomen, in werking per 1 augustus 2015.
- Aanpassing art. IV.21 KR (gebruikshondenklasse windhonden) – aangenomen, in werking per 1 augustus 2015.
- Aanpassing art. III.21 en art. III.22 KR (digitale dek- en geboorteaangifte) – het voorstel is aangenomen met inachtneming van de volgende aanpassingen:
  - Art. III.21, lid 1 a.: de fokker dient binnen 3 weken (i.p.v. 5 weken volgens voorstel AV) dekaangifte te doen via de website van de Raad van Beheer.
  - De overgangperiode, waarin nog geen administratiekosten in rekening worden gebracht bij de papieren aangifte, is 1 jaar vanaf het operationeel zijn van het digitale loket (i.p.v. tot 1 juli 2016 volgens voorstel AV).
  - Treedt in werking per januari 2016 (of eerder, indien mogelijk).
- Aanpassing Algemene Voorwaarden van Levering en art. III.3 en III.63 KR – aangenomen, waarbij artikel III.13 KR wordt aangepast (Stamboek-CD komt te vervallen). Treedt in werking per 1 augustus 2015.
- Aanpassing art. VIII.1 KR (BWG: 10 mnd wordt 12 mnd) – het amendement van de VHB is aangenomen, waarmee bepaald is dat tussen de geboortes van twee opeenvolgende nesten van dezelfde teef een termijn van ten minste 12 maanden dient te zitten. Treedt in werking per 1 januari 2016.
- Initiatiefvoorstel NVAI (recht van initiatief voor rasgroepen/rayons) – verworpen.
- Initiatiefvoorstel VISJ (NEK-verbod weer invoeren) – verworpen.
- Voorstel ASCN tot schrappen van art. III.14 lid onder O KR (weigering tot afgifte van stambomen wanneer de afstamming van het nest niet is vastgesteld d.m.v. DNA-onderzoek) – verworpen.
- Fairfok: aan de hand van een presentatie werden de leden geïnformeerd over de stand van zaken omtrent Fairfok. De Buitengewone Algemene Vergadering (BAV) op 15 september a.s. zal geheel in het teken staan van Fairfok. Daarnaast werd een tipje van de sluier opgelicht over de voorbereiding van de campagne voor de `stamboomhond` in Nederland. Tijdens de BAV van september zal deze campagne definitief worden gepresenteerd aan de leden. In de ontwikkelingsfase zal een aantal leden ook betrokken worden als klankbord.

Nestje gefokt?

Registreer je pups op
www.databankhonden.nl

Verplicht
vanaf
**1 april
2013**

DATABANK HONDEN IS EEN INITIATIEF VAN
RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

TOEWIJZING WDS AAN CHINA: STANDPUNT RAAD VAN BEHEER

Begin juli werden wij gevraagd naar ons standpunt over de toewijzing aan China van de World Dog Show 2019. Gevraagd werd de WDS in China te boycotten en de FCI te vragen het desbetreffende besluit terug te draaien. Onafhankelijk van ons standpunt op dit verzoek stellen wij met grote nadruk dat wij de consumptie van en omgang met honden in de Chinese provincie Guangxi verafschuwen. Wij vinden dat we met alles wat in onze macht ligt moeten blijven strijden tegen dit soort praktijken. Een directe boycot is daarvoor ons inziens echter niet het juiste middel.

Het besluit om de WDS in China te organiseren is genomen tijdens de algemene vergadering in Milaan. Dit is op democratische wijze gebeurd, op basis van vooraf en tijdens de bijeenkomst verkregen informatie. Democratische keuzes horen naar onze mening gerespecteerd te worden en kunnen alleen maar worden teruggedraaid door datzelfde orgaan. De reguliere vergadering vindt in juli 2017 plaats. Wij denken niet dat het per direct terugtrekken en/of boycotten van de WDS in China ons zal helpen bij het bereiken van ons gezamenlijke doel een eind te maken aan de gruwelpraktijken die in de provincie Guangxi al honderden jaren traditie zijn. Terugtrekken en/of boycotten betekent namelijk dat je in het land zelf in elk geval zeker niets (meer) kunt doen. Het betekent dat je de mensen en hun bestuurlijke vertegenwoordigers in dat land in elk geval niet zult

bereiken en dat je ze dus ook nooit aan den lijve kunt laten ervaren hoe je op een andere en veel humanere wijze met honden om kunt gaan.

De FCI heeft inmiddels een internationaal statement uitgegeven en dit aan de gouverneur van vorenstaande provincie gestuurd. Daarnaast wil de FCI vanuit haar internationale contacten nog in gesprek treden met de Chinese overheid om gezamenlijk te kijken naar mogelijkheden om deze gruwelpraktijken landelijk te stoppen.

Ook de Raad van Beheer heeft de Chinese ambassadeur in ons land aangeschreven en hem gevraagd actie te ondernemen om deze gruwelpraktijken in zijn land onmiddellijk te laten stoppen.

[Lees het volledige standpunt en onze \(Engelstalige\) brief aan de ambassadeur van China op onze website](#)

KORT VERSLAG 4E VOORLICHTING- EN INSPRAAKAVOND FAIRFOK

Op 22 juni jl. werd in Den Dorpsherd in Berlicum de vierde (en voorlopig laatste) inspraak- en voorlichtingsavond inzake “Fairfok” gehouden. Een kort verslag met dank aan Ellen Canta.

De circa dertig aanwezigen kregen een vlotte en duidelijke presentatie voorgeschoteld, inclusief een stappenplan met als uiteindelijk doel een gezonde en sociale rashond. (De sheets van deze presentatie zijn terug te vinden op de website van de Raad.) Ook deze keer ging het over de vermeende “eis” dat een rashond de leeftijd van 11 jaar zou moeten kunnen bereiken. Deze leeftijd is geen eis maar een “ambitie”. Om het imago van de rashond te verbeteren zullen alle betrokkenen de handen ineens moeten slaan. Goede en regelmatige voorlichting aan zowel fokker als consument is noodzakelijk, maar ook betere controle op de hondenhandel. In combinatie met de inmiddels

verplichte DNA-test en registratie door middel van een chip zal het op termijn mogelijk moeten worden om vast te stellen of de hond die met klachten bij de dierenarts wordt gebracht, een hond met een stamboom is of een *look-alike*.

De boodschap was duidelijk: als fokker van stamboomhonden moeten wij ons onderscheiden door een goede en verantwoord gefokte pup af te leveren, maar ook door duidelijke voorlichting te geven aan de aspirant-koper en daarna uiteraard de nodige nazorg. Dit moet vanzelfsprekend zijn voor zowel de kleine hobbyfokker als de grotere, bedrijfsmatige fokker. Boeiend was de discussie over het al dan niet verkopen van pups via Marktplaats. De meningen hierover liepen duidelijk uiteen.

En dan het hete hangijzer: keuring door een dierenarts van de hond die op een tentoonstelling Beste van het Ras geworden is. Het laatste woord is hierover nog niet gezegd.

‘DRIE MILJOENSTE STAMBOOM’ IN TELEGRAAF

De krant van wakker Nederland besteedde op 26 juni uitgebreid aandacht aan de drie miljoenste stamboom die de Raad van Beheer onlangs heeft uitgegeven (zie Raadar juni).

De Telegraaf opent het artikel met: ‘Nederland heeft de afgelopen 125 jaar drie miljoen rashonden erkend die hier zijn geboren of ingevoerd. De driemiljoenste Nederlandse stamboom voor rashonden is onlangs uitgereikt, heeft de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland vrijdag laten weten.’

[Lees het hele artikel op de website van de Telegraaf](#)

Hond geïmporteerd?

Registreer je hond op
www.databankhonden.nl

Verplicht
vanaf
**1 april
2013**

DATABANK HONDEN IS EEN INITIATIEF VAN
RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

De Nationale 2015

NATIONALE 2015: TRADITIE KRIJGT VORM

Op zaterdag 27 juni werd in Zwolle de Nationale Kampioenschapskeuring van de Nederlandse Hondenrassen gehouden: de Nationale 2015. Maar liefst 464 honden waren naar Zwolle gekomen om er op deze mooie dag een groot feest van te maken. Was de eerste editie in 2013 al een mooie show, de Nationale 2015 maakte duidelijk waarin de Nederlandse Hondenrassen uniek zijn. Een traditie krijgt vorm.

In tien ruime ringen, omzoomd door tientallen campers, tenten, parasols en stoelen werden de Nederlandse

Hondenrassen gekeurd. In de Erering kwamen alle geplaatste honden terug voor de eindkeuringen. Hierdoor kreeg het publiek, waaronder een 10-tal buitenlandse kynologen, een goed beeld van de kwaliteit van onze nationale trots.

Het geheel werd afgesloten met de verkiezing van de Best in Show, de Hollandse werker 2015 en uiteindelijk de Fokker van het Jaar. Voor deze laatste keuring kwamen maar liefst 32 fokkerijgroepen in de Erering – een spectaculaire afsluiting. Keurmeesters Gerard Jipping en Tuus van Adrichem Boogaert-Kwint kozen

uiteindelijk de fokgroep Stabijhounen van fokker J. Bouwman tot de beste van het jaar.

Winnaars

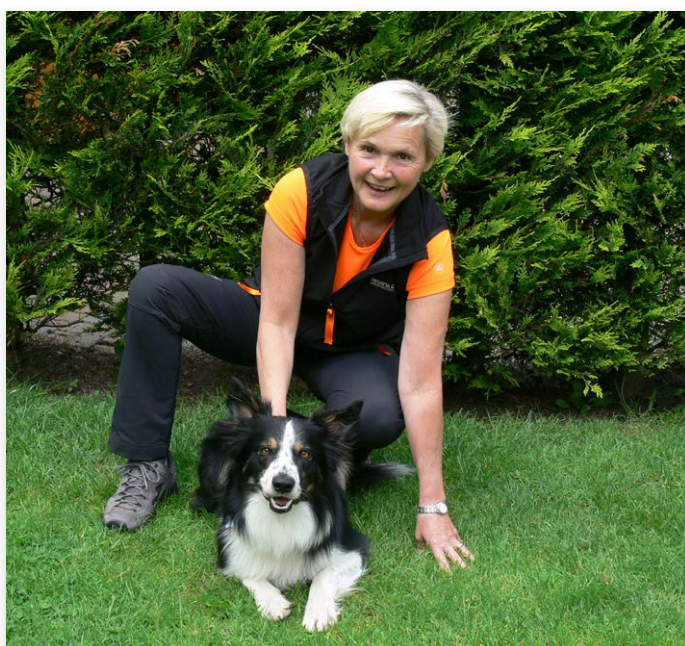
- Best in Show: Markiesje Yip van H. Stelpstra-Metzlar
- Beste Fokkerijgroep:
  1. Stabijhounen, fokker J. Bouwman
  2. Nederlandse Kooikerhondje, fokker M.H. Kleinjan-Matena
  3. Saarlooswolfhond, fokker J. & K. Verbeeck-Tonnard
- Beste Hollandse Werker
  1. Nr. 249 Holland Indra v. Le Dobry van W.G.C. Kling
  2. Stabijhoun Djura Baike fan it Heidehiem, van K. Zonnbeld

3. Drentsche Patrijshond Aram van het Arrêt, van P.E. Doderer

- Beste Jongste Pup : Drentsche Patrijshond Benthe Djenna v. Drienermarkem, van H.T. Bösing
- Beste Pup: Wetterhoun Harmke Jettejans van de Eenhoornleijn, van M. Roosendaal
- Beste Veteraan: Nederlandse Kooikerhondje Manusia's Zomer Zotheid-Yoline, van Y van Stek-Sanders
- Beste Koppelklasse:
  1. Nederlandse Kooikerhondje, fokker A. Straaijer
  2. Drentsche Patrijshond, fokker J.W. Hoeksema
  3. Saarlooswolfhond, fokker M. Mertens

Voor alle uitslagen kijk op www.denationale.org

VERSLAG WK FCI-OBEDIENCE TURIJN 2015

De Wereldkampioenschappen FCI-Obediencia (voorheen G&G) waren dit jaar op 19, 20 en 21 juni in Turijn, Italië. De enige Nederlandse deelnemer, Ellen van Dort (op foto met hond Ryan), doet verslag.

‘Een binnenwedstrijd. Ik had me hiervoor weten te plaatsen met een gemiddeld aantal punten van 294,5 (van de 320). Zeer mooi gemiddelde dus. Alles ging goed: de voorbereiding, de autoreis naar Turijn, fijn hotel, supporters uit Nederland. We startten op donderdag met intrainen. Iedereen kreeg drie minuten. Omdat Nederland als enige land maar één afgevaardigde had, kreeg ik vijf minuten.

Selectie teleurstellend

‘Op vrijdag en zaterdag startten de selectiewedstrijden. De beste twintig deelnemers liepen de finale op zondag.

Op vrijdag liep ik als tweede van de 101 geselecteerden uit zestien verschillende landen. We begonnen met vaksturen en links/rechts apporteren. Dit

zijn twee goede oefeningen voor mijn Border Collie Ryan om mee te beginnen. Rennen is zijn hobby... Vaksturen én apporteren gingen als een speer, toch waren de punten maar een 7 en een 7,5. Nu weet ik dat dit het WK is, maar toch.....Ik was al érg nerveus en dit maakte het niet beter (achteraf bleken het overigens heel mooie punten te zijn). 'Het volgen ging ronduit slecht. Geen nul, maar door mijn nervositeit zal Ryan hebben gedacht dat ik wel heel raar deed. Hij kan tien keer beter. Al met al teleurstellend door mijn eigen toedoen.'

Mental coaching

'Ryan is de derde hond waarmee ik op een WK uitkwam, maar nu weet ik wél dat ik snel iets moet gaan doen aan

mental coaching. Andere landen zijn met een team en steunen elkaar. Een ieder gaat vol vertrouwen het veld op. Ik merk nu dat ik het best moeilijk vind om

alleen uit te komen: geen mentale steun en oppeppende woorden van teamgenoten. Ik heb besloten bij selectie niet naar Moskou te gaan. Wel wil ik uitkomen in België in 2017 en natuurlijk in Nederland in 2018. Intussen ga ik werken aan een betere mentale weerbaarheid om mijn nervositeit onder controle te krijgen.'

Mooi mens

'Wel heeft een mooi mens dit jaar het WK gewonnen. Miriam Søndergard uit Denemarken. Zij heeft veel over voor de FCI-Obediencesport dus dit maakte een hoop goed!'

VARIËTEITENKRUISSING NAAKTHONDEN GOEDGEKEURD

In het kader van het project Fairfok werken wij aan gezonde (ras)honden. Een van de maatregelen uit Fairfok is het verbreden van de genenpool, onder meer door het toepassen van variëteitenkruising. Voor een variëteitenkruising bij Peruaanse en Mexicaanse Naakthonden heeft de Pekingees en Dwergspanielclub een plan van aanpak ingediend, dat onlangs door de Raad van Beheer is goedgekeurd.

Onder bepaalde voorwaarden kunnen er vanaf 1 juli 2015 maatkruisingen bij genoemde naakthonden plaatsvinden. Eén van de voorwaarden is dat de fokker een verklaring van de rasvereniging moet meesturen met de dekaangifte. De inschrijving van de pups geschiedt in het hoofdstamboek van het NHSB. Voor meer informatie kijkt u op de [website van de Pekingees en Dwergspanielclub](#)

Aanvragen outcross/variëteitenkruising

Alvorens tot outcross/variëteitenkruising over te kunnen gaan, moet u als rasvereniging een plan van aanpak schrijven, waarin staat hoe de kruising wordt uitgevoerd. Vervolgens legt u dit ter goedkeuring voor aan de Raad van Beheer. Op de website van de Raad van Beheer vindt u een [checklist voor het maken van zo'n plan](#).

'RAAD HET RAS' JUNI: LABRADOR RETRIEVER

Op onze [Facebook-pagina](#) kunt u iedere eerste dag van de maand meedoen aan het spel 'Raad het Ras'. In samenwerking met Kynoweb plaatsen we een vertroebelde foto van een rashond en u moet raden om welk ras het gaat. Onder de inzenders van het goede antwoord wordt iedere maand een boek verloot: 'Fokken van rashonden' of 'Handboek Kynologische Kennis 1'.

De rashond van de maand juli was een Labrador retriever. Winnaar van deze maand was Angela Tuin. Zij krijgt het boek van haar keuze toegezonden. Gefeliciteerd!

Juiste antwoord juli: Labrador retriever

STAMBOEK-CD WORDT ONLINE APPLICATIE

De Stamboek-CD wordt omgezet naar een online applicatie op de website van de Raad van Beheer. In grote lijnen biedt deze gratis applicatie dezelfde functionaliteiten als de CD-versie.

De planning is dat de gegevens ieder halfjaar geactualiseerd worden, in plaats van ieder jaar zoals tot nu toe het geval was.

De levering van de herziene Stamboek-CD is door eerdere productiefouten steeds uitgesteld. Met het oog op de geplande overgang naar een nieuwe website

hebben wij besloten de Stamboek CD meteen mee te nemen in de nieuwe web-omgeving. De Stamboek-CD als los product komt hiermee te vervallen. Een aantal geïnteresseerden had de CD al besteld. Uiteraard worden eventuele betalingen van reeds geplaatste bestellingen teruggestort.

De productie van de applicatie is al gestart. We verwachten dat hij medio oktober 2015 online kan zijn. Als de applicatie eenmaal beschikbaar is, zullen wij u daar direct over informeren.

BEST IN SHOW OP WDS MILAAN

Van 11 t/m 14 juni jl. werd in Milaan de World Dog Show gehouden. De mooiste honden van de hele wereld waren er te bewonderen. De Italiaanse Keurmeester Fancesco Balducci verkoos Bearded Collie 'Ops I Did It Again Del Cuore Impavido' van de Russische Olga Klimova tot Best in Show. Tweede werd Kudos Firework, een zwarte Miniatuur Poedel en derde werd Lady Godiva Dei Raggi Di Luna, een Italiaanse Greyhound.

De volgende editie van de World Dog Show wordt van 23 t/m 25 juni 2016 gehouden in Moskou, Rusland.

FOTO: KYNOWEB

NK AGILITY 2015: FEESTELIJK!

Op 27 en 28 juni jl. werd het NK Agility 2015 gehouden, georganiseerd in samenwerking met KC Uden. Zoals altijd weer een geweldige organisatie met goede medewerkers die voor alle aanwezigen, twee- en viervoeters, alles uit de kast haalden om het iedereen naar de zin te maken. Mede hierdoor is het weekend in feestelijke sfeer verlopen.

Het was weer een zeer goed georganiseerd evenement, mede door KC Uden, de werkgroep Wedstrijden en de interim Agility Commissie. Op zaterdag 27 juni werd de preselectie gelopen met maar liefst 262 deelnemers, waarvan 64 zich kwalificeerden voor het NK op zondag. Op zondag zijn de volgende winnaars gehuldigd:

Large:

1. Roy Fonteijn met Lieke (Border Collie)
2. Petra Heuts met Boaz (rasloos)
3. Patricia van Hoorweghe met Justme (Border Collie)

winnaars Junior Agility

Medium:

1. Marjo Thijssen met Toes (kruising IJslandse Hond)
2. Kitty van den Reek met Luna (rasloos)
3. Marieke Bolten met Norman (Poedel Middenslag zwart)

Small:

1. Henk Postma met zijn poedel Dolly (Henk is nu voor de 7e keer Nederlands Kampioen geworden - met vier verschillende honden in twee hoogteklassen)
2. Natasja Ebben met Djenga (Shetland Sheepdog)
3. Michele Taffijn met Escada (Shetland Sheepdog)

Junior Agility

Op zaterdag is ook het Nederlands Kampioenschap Junior Agility gelopen. De Junioren, de toekomst van de sport, zetten hun beste beentje voor.

De winnaars van 2015 zijn:

- Large: Anne van den Berg met Shiva
- Medium: Nikky van den Heiligenberg met Kayra
- Small: Sanne Graafstra met Banjer
- Veteranen: Elise van der Lans met Pidou

NK Agility Teams

Op zondag 28 juni werd ook gelopen voor de begeerde titel Nederlands Kampioen Agility Team.

Deze eindwedstrijd vindt plaats na vijf voorrondes: teams worden vroeg in het jaar gevormd en de leden lopen in de aanloop naar het NK zo veel mogelijk punten bij elkaar. De beste vijftien teams mogen op het NK strijden.

Teams bestaan uit vier tot zes combinaties afkomstig uit de B1, B2 en/of C-klasse. Het team mag een mix zijn van honden uit verschillende hoogteklassen. Het lopen in teamverband vraagt vaak een andere aanpak en strategie dan individueel lopen. Het samen opnemen tegen andere teams geeft een spannende strijd. De teamcompetitie is dan ook in korte tijd een geliefd onderdeel geworden.

De beste Teams van 2015 (zie groepsfoto vorige pagina) zijn:

1. May-Be Dutch bestaande uit:
  - Marissa Figeet met Zenzi (Poedel Dwerg abrikoos)
  - Eerjan de Bruin met Laika (Shetland Sheepdog)
  - Michele Taffijn met Dinky Dutch (Shetland Sheepdog)
  - Danielle van Leeuwen met Dolce Vita (Markiesje)
  - Yvonne van Westen met Jive (Shetland Sheepdog)
  - Patrick Slokkers met May-Be (Shetland Sheepdog)
2. Trust Ratjetoe
3. Cum Laude Agility

Selecties EO en WK bekend

De selectie voor deelname aan het European Open in Duitsland van 23 – 26 juli aanstaande is bekend. Voor de geselecteerde deelnemers kijkt u [op onze website](#)

Tevens is de selectie voor het WK Agility 2015 bekend. Voor de geselecteerde deelnemers kijkt u [op onze website](#)

FCI-BESLUIT HERKOMST TIBETAANSE HONDEN

Op 20 juni jl. maakte de FCI bekend dat van een vijftal hondenrassen het land van herkomst is gewijzigd van 'Tibet' in 'China'. Het gaat om de volgende rassen: **Shih Tzu (208)**, **Tibetaanse Terrier (209)**, **Lhasa Apso (227)**, **Do-Khyi (Tibetaanse Mastiff) (230)** en de **Tibetaanse Spaniel (231)**.

Genoemde rassen kennen een lange traditie, met voor elk ras een zeer diepe oorsprong in Tibet. Wij kennen geen zwaarwegende redenen die dit FCI-besluit rechtvaardigen. Wij zullen er dan ook bij de FCI op aandringen dit besluit te heroverwegen.

[Lees het volledige standpunt op onze website](#)

NIEUWE VACATURES

Deze maand hebben wij de volgende nieuwe vacatures bij diverse verenigingen. Voor meer informatie over de openstaande vacatures bij verenigingen, ga naar www.raadvanbeheer.nl/vacaturevereniging.

- Kynologenvereniging Land van Cuijk zoekt per direct een **Instructeur behendigheid (m/v)**, die de opleiding bij de Stichting Agility Campus heeft gevolgd.
- Kynologenvereniging Land van Cuijk zoekt per direct een enthousiaste **Instructeur gehoorzaamheid (m/v)**

WELKOM AAN TWEE NIEUWE LEDEN

De Raad van Beheer heeft er twee nieuwe leden bij, te weten Waterhondenclub Nederland, rasvereniging voor mediterrane waterhonden (Barbet, Cão de Agua Português, Perro de Agua Español en Lagotto Romagnolo) en de Bullmastiff Vereniging Nederland. We heten beide verenigingen van harte welkom en wensen hen veel succes bij al hun activiteiten.

Meer informatie

Bullmastiff Vereniging Nederland,

www.bullmastiffverenigingnederland.nl

Waterhondenclub Nederland,

www.waterhondenclub.nl

UPDATE LOBBY WIJZIGING IMPORTREGELS PUPS

Zoals wij al eerder meldden in Raadar, voeren wij intensieve gesprekken met de politiek om te komen tot een aanpassing van de regeling voor het importeren van pups naar Nederland. Bijgaand een update van onze activiteiten.

Op donderdag 25 juni zou een Algemeen Overleg (AO) in de Tweede kamer plaatsvinden over legaal en gezond fokbeleid. Met het oog hierop hebben wij intensief overleg gehad met de VVD-fractie (zie Raadar mei 2015) over de oplossing die wij voorstaan. Ook hebben wij deze gelegenheid aangegrepen om op 17 juni een brandbrief naar de staatssecretaris en de Vaste Kamercommissie te sturen. Een verkorte weergave:

‘Door de Europese regelgeving voor rabiës vaccinatie komt de uitvoering van het Fairfok-plan ernstig in het gedrang. [...] De bloedverversing en verbreding van de genenpoel die noodzakelijk is voor een gezonde populatie door de import van buitenlandse honden, wordt er sterk door afgeremd. Daarnaast is een goede socialisatie [...] in de Nederlandse maatschappij, de uiteindelijke leefomgeving van de hond, noodzakelijk. [...] Voor de uitvoering van het plan is de medewerking van de fokkers van rashonden met stambomen in Nederland essentieel. Deze fokkers zullen alleen meewerken indien zij persoonlijk de noodzakelijke socialisatie- en inprentingsperiode met de pup kunnen doormaken. Een oplossing hiervoor is het in werking stellen van artikel 7 uit de Europese Verordening. Wij vragen u dan ook om het derogatieartikel 7 van de Europese Verordening Nr. 576/2013 van kracht te laten worden. Onder andere Finland heeft aangetoond dat deze uitzondering zonder risico mogelijk is. Wij vertrouwen erop dat u de urgentie voor het in werking stellen van artikel 7 onderschrijft, zodat ons gezamenlijke Fairfok-plan op een succesvolle manier kan worden voortgezet.’

Helaas is het Algemeen Overleg (AO) opnieuw verplaatst, nu naar september van dit jaar. Wij zullen het contact met de VVD-fractie aanhouden en met hen overleggen over de verdere aanpak van ons voorstel. Wij verzekeren u dat wij dit onderwerp steeds hoog op onze prioriteitenlijst hebben staan en dat wij alle mogelijkheden zullen benutten om een voor de kynologie zo optimaal mogelijke regeling te realiseren.

Nieuwe pup in huis?

Registreer je pup op
www.databankhonden.nl

Verplicht
vanaf
**1 april
2013**

DATABANK HONDEN IS EEN INITIATIEF VAN
RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

THEMABIJEENKOMST: HOE BIND JE LEDEN EN VRIJWILLIGERS AAN JE KC?

Op 20 juni jl., voorafgaand aan de Algemene Vergadering, organiseerden wij een themabijeenkomst voor kynologenclubs: 'Hoe bind je leden en vrijwilligers aan je vereniging en hoe houd je ze binnen?' Het thema voor deze bijeenkomst kwam uit het Klant Tevredenheid Onderzoek dat de Raad van Beheer deed onder haar verenigingen. Daar kwam uit dat men grote behoefte heeft aan ondersteuning op dit gebied. Bezoekers waren dan ook overwegend enthousiast en geïnspireerd na afloop van de bijeenkomst. 'Motivatie is het verschil tussen succes en falen.' Verslag van Anne Plomp.

SWOT-analyse

Mariska Roosink (bestuurslid KC Rijssen e.o., secretaris Rayon Noord en lid werkgroep Ledenraad) wees in haar enthousiaste en motiverende presentatie op het belang

van een SWOT-analyse (SWOT staat voor Strengths (sterktes), Weaknesses (zwaktes), Opportunities (kansen) en Treats (bedreigingen)). Zo'n SWOT helpt je de positie van je vereniging in beeld te brengen en te bepalen welke koers je moet kiezen. Zwakheden kun je ombuigen naar kansen, op bedreigingen kun je inspelen en de sterke punten en kansen moet je natuurlijk ten volle benutten. Mariska adviseert een korte enquête om te helpen de doelgroep te leren kennen. Het kan erg lastig zijn om kritisch te kijken naar je eigen vereniging, een externe persoon erbij vragen kan dan een oplossing bieden.

Mariska Roosink wees op het belang van SWOT-analyse

FOTO'S: SUZANNE VERHAGEN

Jan Soek presenteerde handige tips voor bestuurders

Handige tips

De presentatie van **Jan Soek** (ontwikkelde kader- en ledenwervingsprojecten en coachte en begeleidde diverse sportclubs hierin) bevatte een aantal handige tips voor de praktijk:

- Bedank de vrijwilligers!
- Luister naar je doelgroep. Houd een breed perspectief: juist dat wat een bijzaak lijkt, kan heel belangrijk zijn voor je doelgroep.
- Deel certificaten uit voor deelname aan evenementen: daar worden mensen blij van. Speciaal voor bestuurders had hij ook een aantal goede tips:
- Geef elkaar binnen het bestuur complimenten. Te vaak wordt de waardering voor elkaar niet uitgesproken en te vaak worden de werkzaamheden die uitgevoerd worden als vanzelfsprekend ervaren. Een bestuursuitje eens per jaar kan ook positief werken.
- Wees niet bang voor vernieuwing. Bestuursleden die al heel lang op dezelfde functie zitten, kunnen remmend werken op de vooruitgang. Maak op een positieve manier, vanuit waardering, duidelijk dat het misschien tijd wordt het stokje over te dragen.
- Hou ALV's zo kort mogelijk (door bijvoorbeeld vragen over financiën van tevoren per mail af te handelen). Combineer de ALV met iets leuks, dan komen de leden graag. Tips om vrijwilligers te vinden en te behouden:
- De geijkte methodes, zoals oproepen in clubblad/

nieuwsbrief/prikbord in de kantine, zullen niet veel opleveren. Degenen die dat lezen, zijn meestal al actief. Als je deze media wel gebruikt, hou de berichten vooral positief.

- Benader mensen op het veld.
- Vraag leden bij aanmelding ook naar achtergrond en andere hobby's, dan weet je welke kwaliteiten zij nog meer in huis hebben en kun je gericht personen benaderen.
- Wees eerlijk over hoeveel tijd en inzet een bepaalde functie vraagt (inventariseer dat ook eens!). Kijk of functies op te splitsen zijn.
- Stel werkgroepen in om één of meer bestuursleden te ondersteunen, al dan niet op projectbasis. Dit zorgt ook voor continuïteit binnen een vereniging.
- Wees zuinig op de 'losse handen' – mensen die geen vaste functie willen, maar zich voor een project of evenement willen inzetten.

Gezien het succes van en de vele positieve reacties op deze themabijeenkomst overwegen we een herhaling hiervan in het najaar. We houden u op de hoogte.

VOOR DE AGENDA

In deze agenda vindt u uitsluitend belangrijke data van vergaderingen, symposia, trainingen of andere verenigingszaken. Voor alle activiteiten op het gebied van op het gebied van Tentoonstellingen, Gedrag en Gehoorzaamheid, Agility, Flyball, Jacht, Windhondenrensport en Werkhonden verwijzen wij naar onze zeer actuele agenda op de website: www.raadvanbeheer.nl/agenda.

- 27 augustus 2015:** Workshop: Hoe ontwerpt u een gezond fokbeleid voor uw ras?
Centrale thema Inteel en verwantschap. Utrecht, aanmelden doet u [hier](#)
- 15 september 2015:** Extra Algemene Vergadering Raad van Beheer in kader Fairfok (alleen leden)
- 28 november 2015:** Algemene Vergadering Raad van Beheer (uitsluitend voor leden)
- 9 januari 2016:** Nieuwjaarsreceptie - Spant! Bussum
- 22 mei 2016:** Dag van de Hond, thema 'Hond & Ras'

Tijdig inschrijven!

Wilt u inschrijven voor een hondenshow, clubmatch of ander type keuring, ga dan naar www.raadvanbeheer.nl/agenda voor alle keuringsevenementen in Nederland.

Let op: De inschrijving voor een tentoonstelling/clubmatch sluit vaak al een maand voor de datum van het evenement. Wees dus op tijd met uw inschrijving!

Hond geïmporteerd?

Registreer je hond op www.databankhonden.nl

Verplicht vanaf **1 april 2013**

DATABANK HONDEN IS EEN INITIATIEF VAN
RAAD VAN BEHEER
HOUDEN VAN HONDEN

MELD U AAN VOOR RAADAR

...en blijf op de hoogte van de ontwikkelingen bij de Raad van Beheer: www.raadvanbeheer.nl/nieuwsbrief

RAADAR OP IPAD OF ANDROID TABLET

Raadar is ook gratis te lezen op uw iPad of Android tablet. U kunt de app downloaden via:

[App Store Apple](#)

[Android store](#)

STUUR RAADAR DOOR...

...naar uw bestuursleden, commissieleden, aangesloten fokkers, leden van uw vereniging, kortom naar iedereen die op de hoogte moet zijn van de ontwikkelingen bij de Raad van Beheer en de nieuwtjes uit de (ras) hondenwereld.

LEES VORIGE EDITIES VAN RAADAR...

U kunt alle voorgaande edities van Raadar terugvinden en downloaden via de website van de Raad van Beheer: www.raadvanbeheer.nl/raadar.

SOCIAL MEDIA

Bezoek niet alleen de website van de Raad van Beheer: www.raadvanbeheer.nl maar ook de Facebook-pagina: www.facebook.com/raadvanbeheer.

Like en share onze berichten op Facebook met uw Facebook-vrienden.